

LATÎFÎ TEZKİRESİNDE OSMANLI SARAY HAYATI VE SULTAN ŞAİRLERİN TASVİRİ

Mehmet ÜNAL – Mehmet PEKTAŞ

Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatı Bölümü, Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Isparta / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Latîfi, tezkire, Osmanlı Saray Hayatı, Sultan Şairler.

ÖZET

XV. yüzyılda başlayan tezkire geleneği XX. yüzyıla kadar devam etmiştir. Şairlerin hayat hikâyeleri açısından vazgeçilmez birer kaynak olarak kabul edilen tezkireler, XVI. yüzyıldan itibaren Anadolu sahasında da görülmeye başlamıştır. Anadolu coğrafyasında yazılan ilk tezkire Sehî Bey'in Heşt Bihişt'inden sonra Latîfi tarafından yazılan Tezkiretü'ş-şu'arâ ve Tabsıratü'n-nuzamâ isimli eserdir. Tezkiretü'ş-şu'arâ ve Tabsıratü'n-nuzamâ, 1546'da Latîfi tarafından tamamlanarak dönemin hükümdarı Kanuni Sultan Süleyman'a sunulmuştur. Latîfi Tezkiresi 3 fasıl ve hatimeden meydana gelmiştir. "Fasl-ı evvel" adı verilen ilk bölümde, Anadolu'da yetişen ya da sonradan buraya gelip yerleşen 13 şeyh şaire, ikinci bölümde, "El-Faslu's-sânî Fî-Beyân-ı Şu'arâ-i Selâtin-i Âl-i 'Osmâniyân" başlığı altında şiir yazan Osmanlı padişah ve şehzadelerine yer verilmektedir. Son fasıl ise II. Murad devrinden H. 953 / M. 1546 yılına kadar Osmanlı ülkesinde yaşamış olan 334 şaire ait bazı biyografik bilgileri, bazı anekdotları ve şiir örneklerini ihtiva etmektedir. Latîfi, şiir üzerinde yaptığı objektif ve isabetli değerlendirmelerle çağdaşlarından ayrı bir yere konularak, tezkiresinde makam ve mevkileri ne olursa olsun, şairlere layık oldukları kadar değer vermesi, bazılarını ise çekinmeden eleştirmesi sebebiyle edebiyat araştırmacıları tarafından takdir edilmektedir. Bu çalışmada, tezkirede adları geçen II. Sultan Murad, Fatih Sultan Mehmed, II. Bayezid, Şehzade Cem, Şehzade Korkut, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman'ın, Osmanlı hanedanının bir mensubu ve tarihe mal olmuş şahsiyetler olarak nasıl tasvir edildikleri, hangi yönlerinin öne çıkarılıp, hangi yönlerinin yüzeysel olarak anlatıldığı, askeri, siyasi başarılarına veya başarısızlıklarına nasıl bakıldığı ve şairliklerinin nasıl değerlendirildiği üzerinde durulmuştur. Tezkirenin bütünü incelenerek Osmanlı'nın her bakımdan en ihtişamlı dönemini yaşadığı XVI. yüzyıldaki saray hayatının tezkirede nasıl tasvir edildiği tespit edilerek Latîfi'nin bu dönem için kullandığı ifadeler, takındığı tutum ve zihniyeti tenkidî olarak incelenmiştir.